

Skutki Stanu Wojennego w Politechnice Śląskiej

W oparciu o posiadane częściowe dokumenty w Politechnice Śląskiej dotyczące skutków stanu wojennego dla pracowników i studentów opracowane dodatkowo na podstawie Komitetu Helsińskiego, Biskupiego Komitetu Pomocy więzionym i internowanym diecezji katowickiej, KZ NSZZ „S” Politechniki Śląskiej oraz Niezależnego Zrzeszenia Studentów Politechniki Śląskiej przytaczamy skrótowo następujące fakty represji:

1. Odwołanie z funkcji wybranego po raz pierwszy w pełni demokratycznych i wolnych wyborach JM Rektora Prof. dr hab. inż. Ryszarda Petelę - członka NSZZ „S” Politechniki Śląskiej.
2. Odwołanie z funkcji z przyczyn poza merytorycznych wybranych Dziekanów następujących Wydziałów:
  - Elektrycznego - Doc. dr inż. Władysława Mizię - czł. NSZZ „S”
  - Górniczego - Prof. dr inż. Włodzimierza Sikorę - czł. NSZZ „S”
  - Mat.- Fiz. - Prof. dr hab. inż. Szczepana Borkowskiego - czł. NSZZ „S”
  - Mech.- Energ - Prof. dr hab. inż. Józefa Folwarcznego - czł. NSZZ „S”
  - Mech. Techn. - Prof. dr hab. inż. Andrzeja Klimpla - czł. NSZZ „S”
  - Metalurgicznego - Prof. dr hab. inż. Stanisława Pawłowskiego - czł. NSZZ „S”
  - Organizacji Produkcji - Doc. dr inż. Bolesława Karłaszewskiego - czł. NSZZ „S”.
3. Mianowany w stanie wojennym Rektorem Prof. dr hab. inż. Marian Starczewski polecił do 15 czerwca 1982r. zakończyć przegląd i ocenę nauczycieli akademickich powołując odpowiednie Komisje:
  - a. Uczelnianą (opatrzoną klauzulą „ściśle tajne”)w składzie - Rektor, I sekretarz KW PZPR, czł. KW PZPR z Uczelni oraz przedstawiciele Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Wojewódzkiego Komitetu Obrony (Wojewody i Komendy Woj. MO) i Wojewódzkiego Komitetu PZPR.
  - b. „ zespół opiniodawczy” w składzie - 2 Prorektorów, 3 działaczy PZPR, 1 przedstawiciel KW PZPR,
  - c. wydziałowe w składzie:
Dziekan, 3-5 przedstawicieli Rad Wydziału, przedstawiciel OOP PZPR .

W wyniku działania tych Komisji (z głosem decydującym „ściśle tajnej”) negatywną ocenę (w tym także za postawę i działalność społeczno - polityczną) otrzymało aż 272 nauczycieli akademickich, w większości członków Prezydium,

Komisji Zakładowej, Komisji Rewizyjnej, Komisji Instytutowych (z wyboru), oraz aktywnych członków NSZZ „S” Politechniki Śląskiej (w tym 54 adiunktów, 74 wykładowców i 144 starszych asystentów i asystentów).

W oparciu o te negatywne oceny w dużej mierze niezgodne z wnioskami ocen Komisji Wydziałowych (bezpośrednio oceniających) rozwiązano ze wszystkimi stosunek pracy (za potwierdzeniem odbioru pisemnej decyzji. Dano jednak możliwość w ciągu 2 tygodni odwołania się do Ministerstwa, z czego skorzystało jedynie 209 zwolnionych. Ministerstwo rozpatrzyło tylko 43 odwołania, z których 8 załatwiono po myśli odwołujących się. Dla porównania w 1986r. na 22 ocenionych negatywnie nauczycieli akademickich rozwiązano stosunek pracy z 6-ma, a w 1992 r. na analogicznie 29 ocenionych negatywnie rozwiązano stosunek pracy z 7-ma. Te zestawienia nie wymagają komentarza.

Z niepełnych danych wynika, że Uczelnię opuściło 147 nauczycieli akademickich, część w ustawowym terminie uzyskała doktoraty, część przeniesiono na stanowiska techniczne i administracyjne.

4. Poddawano represjom pracowników i studentów w Uczelni:

- wstrzymano lub odmówiono awansowania po habilitacji na docentów i profesorów nadzwyczajnych i zwyczajnych , głównie członków NSZZ „S” a także tym, którzy zwrócili po ogłoszeniu stanu wojennego legitymacji partyjne PZPR,
- przenoszono na podrzędne stanowiska lub do innych jednostek organizacyjnych, pozbawiając kierowniczych stanowisk,
- studentów relegowano z Uczelni, z domów studenckich, zawieszano w prawach studenta z absurdalnie błahych powodów (np. za noszenie przypiętego do ubrania opornika elektronicznego, co w piśmie do Rektora nawet Prokurator Wojewódzki określił - łamaniem prawa),
- wzywano na Komisję Dyscyplinarną Uczelni i karano, choć znane są przypadki obrony studentów i minimalizowanie szkodliwości ich zachowań.

W stosunku do „jedynie słusznych” ówczesny Rektor i Kierownictwo Uczelni usiłowali zastraszyć społeczność akademicką, rozerwać więzy ludzkiej solidarności, pomocy i oporu społecznego.

Ponadto współpracowali w sposób wyjątkowo nadgorliwy i dyspozycyjny ze Służbą Bezpieczeństwa oraz władzami PZPR. wszystkich szczebli.

5. Internowano:

- 13 pracowników, głównie nauczycieli akademickich w tym całą męską część Prezydium KZ, KR NSZZ „S” Politechniki Śląskiej. W tym 2 Dziekanów, 2 panie także,
- 21 studentów, głównie członków Kierownictw NZS Politechniki Śląskiej.

6. Aresztowano:

- 4 pracowników
- 11 studentów

7. Poddano pracowników i studentów represją poza Uczelnią:

- stawiano przed Kolegium d/s wykroczeń, sądami i karano
- zatrzymywano na 48 godzin w areszcie śledczym MO, np. w dniu 11.11.1982r. 57 studentów i ukarano grzywnami pieniężnymi
- ustawicznie przesłuchiowano, ostrzegano, zastraszano, namawiano do współpracy z SB, inwigilowano (podśluch, obserwacje, fotografowano), dokonywano rewizji osobistych oraz pomieszczeń w pracy i zamieszkania oraz wypoczynku rekwirując „co popadnie” bez zwrotu.

W wyniku tych represji stanu wojennego w Uczelni i poza nią, łamanie prawa, norm współżycia, poniżania godności ludzkiej, jawnej niesprawiedliwości, porachunków ideologicznych i osobistych wielu nauczycieli akademickich, pracowników i studentów przeniosło się na inne Uczelnie do instytutów, biur, przemysłu, bądź opuściło wtedy PRL. Politechnika Śląska poniosła straty i wyjątkowo wysoki koszt społeczny stanu wojennego, zyskując „miano” najbardziej represjonowanej Uczelni w Kraju, za to, że kiedyś nazwana „czerwoną” Uczelnią chciała być „biało-czerwona”.

Władze Politechniki Śląskiej stanu wojennego (z mianowania) niszczyły nie tylko ludzi, dobre imię Uczelni i klimat akademicki, tradycje przeniesione z Politechniki Lwowskiej, ale także całą zwartą dokumentację (którą spalono) swej niechlubnej działalności, aby utrudnić poznanie prawdy.

Pełne opracowanie skutków stanu wojennego w Politechnice Śląskiej prześlemy do ZR Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „S” po ostatecznym zredagowaniu dla JM Rektora raportu Zespołu powołanego w tej sprawie.

Przewodniczący Zespołu D.S. „Uświelenie
Skutków Stanu Wojennego w Pol.Śl.”

Mgr inż. Jan T. ŻELIŃSKI

